

Συνέντευξη του Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνα στο Ελληνικό Πρακτορείο Ειδήσεων «Romfea.gr»

Απαντώντας στις ερωτήσεις του Ελληνικού Πρακτορείου Εκκλησιαστικών Ειδήσεων «Romfea.gr» ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, αναφέρθηκε στην πρόσφατη επίσκεψη του Αγιωτάτου Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών κ.κ. Κυρίλλου στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας και επίσης έθιξε το θέμα της θρησκευτικής καταστάσεως στην Ουκρανία.

1. Σεβασμιώτατε, τώρα καθώς ευρίσκεσθε στην πρωτεύουσα της Αλβανίας τα Τίρανα, όπου πραγματοποιεί την πρώτη του ειρηνική επίσκεψη ο Προκαθήμενος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, πώς την σχολιάζετε;

Η επίσκεψη του Αγιωτάτου Πατριάρχη Κυρίλλου έχει ιστορική σημασία, εφόσον πρόκειται για πρώτη επίσκεψη ενός Προκαθημένου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας στην Ορθόδοξη Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Αλβανίας. Οι σχέσεις μας έχουν ιστορία πολλών δεκαετιών. Π.χ. ακριβώς πριν από 70 χρόνια, τον Απρίλιο 1948, στην Αλβανία μετέβη η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας με επικεφαλής τον Επίσκοπο Ούζγκοροντ και Μουκάτσεφ κ. Νέστωρα, ο οποίος συμμετείχε στην είς Επίσκοπον χειροτονία του Αρχιμανδρίτη Παΐσιου Βόντιτσα, του μετέπειτα Προκαθημένου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Αλβανίας. Εξαιτίας των γνωστών τραγικών γεγονότων στη ζωή της Ορθοδοξίας στην Αλβανία τον 20^ο αι. αυτές οι σχέσεις αποδυναμώθηκαν και όμως τα τελευταία χρόνια ενδυναμώνονται όλο και περισσότερα: διατηρούμε τις θερμές αναμνήσεις από τις πολλαπλές επισκέψεις του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου προς το Πατριαρχείο Μόσχας, με τελευταία στο τέλος της περασμένης χρονιάς. Ελπίζουμε ότι η πρώτη ειρηνική επίσκεψη του Προκαθημένου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας στην Αλβανία θα ανοίξει μία νέα σελίδα στις αμοιβαίες σχέσεις των Εκκλησιών μας.

2. Πριν λίγες ημέρες το Οικουμενικό Πατριαρχείο αποδέχθηκε να εξετάσει το θέμα εκχώρησης αυτοκεφαλίας στην Ουκρανία. Πως είδε η Ρωσική Εκκλησία την απόφαση αυτή;

Με απορία. Ούτε ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος, αλλά ούτε ο Μητροπολίτης Κιέβου και πάσης Ουκρανίας Ονούφριος ενημερώθηκαν για τη ληφθείσα απόφαση. Το δημοσιευθέν ανακοινωθέν τονίζει ότι η Σύνοδος «άπεδέχθη αίτημα περί έκχωρήσεως αυτοκεφαλίας από μέρους εκκλησιαστικών καί πολιτικών παραγόντων, εκπροσωπούντων πολλά εκατομμύρια Ορθοδόξων Ούκρανών». Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά, η κανονική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας ενώνει στους κόλπους της περισσότερες από 12 χιλιάδες ενορίες σε όλη την επικράτεια της Ουκρανίας. Δηλαδή, δύο φορές περισσότερα απ'ό,τι οι δύο μαζί σχισματικές παραφυάδες στην Ουκρανία.

Η πραγματική κατάσταση της πνευματικής ζωής μέσα στην κανονική Εκκλησία της Ουκρανίας και μέσα στο σχίσμα στην Ουκρανία διαφαίνεται ξεκάθαρα από τον αριθμό, π.χ., των μοναζόντων.

Σήμερα η κανονική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας αριθμεί σχεδόν 5000 μονάζοντας, ενώ το λεγόμενο «Πατριαρχείο Κιέβου» λίγο περισσότερους από 200 και στη λεγόμενη «αυτοκέφαλη Εκκλησία» είναι μόλις 15 άτομα σε 12 μοναστήρια. Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όταν ο Τύπος παραπέμπει σε στοιχεία των προπληρωμένων από κάποιους χορηγούς κοινωνικών δημοσκοπήσεων. Αλλά οι αριθμοί, που αναφέρονται μέσα, είναι αδύνατον να συσχετισθούν με εκείνα, τα οποία διαπιστώνουμε τοις ιδίοις οφθαλμοίς και τα οποία ελέγχονται εύκολα.

Στην πραγματικότητα εκατομμύρια Ορθόδοξοι χριστιανοί της Ουκρανίας υποστηρίζουν την Εκκλησία μας, και τούτο αποδεικνύεται περίτρανα από μεγάλες λιτανεύσεις, που διοργανώνει η κανονική Εκκλησία σε όλη την Ουκρανική επικράτεια, και όπου σε ετήσια βάση μετέχουν εκατοντάδες χιλιάδες προσευχόμενοι χριστιανοί. Διати οι αδελφοί μας από την Κωνσταντινούπολη αγνόησαν τη γνώμη αυτών των εκατομμυρίων πιστών χριστιανών; Δεν έχει μέλλον η εκχώρηση αυτοκεφαλίας στο σχίσμα, παρά τη βούληση της κανονικής Εκκλησίας, εκ των κόλπων της οποίας προήλθε. Τούτο δεν θα οδηγήσει την Ορθοδοξία σε ένωση, αλλά σε εμβάθυνση των ήδη υφισταμένων διαιρέσεων και στην περαιτέρω αποσταθεροποίηση της Ουκρανικής κοινωνίας.

3. Όμως για να ληφθεί μια τέτοια απόφαση χρειάζεται ομοφωνία από όλες τις Εκκλησίες; Το Οικουμενικό Πατριαρχείο δεν έχει το δικαίωμα να προχωρήσει σε εκχώρηση αυτοκεφαλίας, όπως ακριβώς έγινε με το αυτοκέφαλο της Ρωσίας;

Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ιερεμίας Β', κατά την επίσκεψή του στη Μόσχα το 1589 ανακοίνωσε την απόδοση στη Ρωσική Εκκλησία της πατριαρχικής τιμής. Εκείνη την εποχή ήταν αδύνατο να επικοινωνήσει σύντομα με τους λοιπούς Πατριάρχες της Ανατολής. Και όμως οι λοιποί Πρωθιεράρχες δεν αποδέχθηκαν τη μονομερή του ενέργεια αυτή, χωρίς να συμμετάσχουν και αυτοί. Και ακόμη το 1590, όταν στη Σύνοδο Κωνσταντινουπόλεως οι Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Ιερεμίας, Αντιοχείας Ιωακείμ και Ιεροσολύμων Σοφρώνιος επικύρωσαν τη σύσταση του Πατριαρχείου στη Ρωσία, τούτο δεν ανεγνωρίζετο πανορθόδοξως, λόγω αμφισβήτησεως της ειλημμένης αποφάσεως από τον απόντα από τη Σύνοδο Πατριάρχη Αλεξανδρείας Άγιο Μελέτιο τον Πηγά. Και μόνο τότε, όταν όλοι οι τέσσερις Πατριάρχες της Ανατολής, οι εκπροσωπώντας τότε το Ορθόδοξο Πλήρωμα, επικύρωσαν σε μια νέα Σύνοδο Κωνσταντινουπόλεως 1593 την Πατριαρχική τιμή της Ρωσικής Εκκλησίας, αυτή η τιμή απέκτησε το αδιαμφισβήτητο κύρος.

Η τάξη της ανακηρύξεως μιας νέας αυτοκεφάλου Εκκλησίας κατ'επανάληψιν και επισταμένως εξετάσθηκε στα πλαίσια της προπαρασκευής της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου και τότε επιτεύχθηκε η ομοφωνία όλων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών ως προς τον τρόπο της χορηγήσεως. Επίσης συμφωνήθηκε η διαδικασία η οποία προέβλεπε τη συμμετοχή σε αυτή τη διαδικασία όλων των πλευρών: της κυριάρχου Εκκλησίας, η οποία θα αναλάμβανε την πρωτοβουλία της χορηγήσεως του αυτοκεφάλου σε ένα μέρος αυτής, και του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, το οποίο θα συντόνιζε την αναζήτηση της ομοφωνίας των κατά τόπους Εκκλησιών, και τέλος, όλων των Ορθοδόξων Αυτοκεφάλων Εκκλησιών, χωρίς τη συντονισμένη βούληση των οποίων θα ήταν ανέφικτη η εκχώρηση αυτοκεφαλίας σε μία εκκλησιαστική οντότητα. Προλάβανε να συμφωνήσουμε επί των πάντων, εκτός των τεχνικών ζητημάτων, των αφορώντων το πρωτόκολλο, όπως η κατάταξη των υπογραφών. Κατά τα άλλα όλοι ήταν σύμφωνοι.

Τώρα, τι βλέπουμε στην παρούσα κατάσταση των πραγμάτων; Η διαδικασία της ανακηρύξεως του αυτοκεφάλου άρχισε όχι μόνο χωρίς την έγκριση της κυριάρχου Εκκλησίας, δηλαδή έν προκειμένω της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, αλλά και παραμερίζοντας την κανονική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας. Αντί αυτών, η πορεία της Ορθοδοξίας στην Ουκρανία κρίνεται από του σχισματικούς, τις αρχές του κοσμικού κράτους και τους βουλευτές του Κοινοβουλίου, πολλοί εκ

των οποίων είναι ουνίτες ή εκπροσωπούν τις άλλες θρησκείες και ομολογίες. Άραγε θα επικυρώσουν ένα τέτοιο αυτοκέφαλο με τις υπογραφές τους οι Προκαθήμενοι των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών;

4. Σεβασμιώτατε, μήπως το ζήτημα της αυτοκεφαλίας έχει σχέση και με τις επικείμενες προεδρικές εκλογές στην Ουκρανία; Πίστευετε ότι ο Πρόεδρος Ποροσένκο χρησιμοποιεί αυτό που λέμε το ευαίσθητο θέμα της πίστωσης;

Το εγχείρημα αυτό, δηλαδή της συγκροτήσεως της «Ενιαίας Τοπικής Εκκλησίας» στην Ουκρανία, έχει πρωτεργάτες τις έν ενεργεία αρχές, τις ομάδες των σχισματικών και τους Ελληνόρρυθμους Καθολικούς. Οι πολιτικοί βλέπουν τούτο ως ευκαιρία για μια επιτυχή έναρξη του προεκλογικού αγώνα μέσα στην επιδεινώμενη οικονομική κατάσταση στη χώρα. Οι σχισματικοί, οι οποίοι με την υποστήριξη των αρχών εξακολουθούν τώρα να προβαίνουν σε καταλήψεις των Ι. Ναών της κανονικής Εκκλησίας στην Ουκρανία, έχουν ζωτική ανάγκη από την κανονική υπόσταση και την υποστήριξη οποιασδήποτε εκ των κανονικών Ορθοδόξων Εκκλησιών.

Για τους ουνίτες η ενοποίηση των σχισματικών και η απόκτηση από αυτούς της κανονικής υποστάσεως στην Ορθοδοξία είναι ένα από τα σχέδια υποταγής της Ορθοδοξίας στη Ρώμη. Το πρώτο αίτημα του Κοινοβουλίου της Ουκρανίας προς τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο το 2016 είχε πρωτεργάτες τους βουλευτές, πλειοψηφία των οποίων ήταν οι ουνίτες. Το παρόν εγχείρημα επίσης υλοποιείται με ενεργό υποστήριξη των αξιματούχων του κράτους και βουλευτών, οι οποίοι ανήκουν στην ουνιτική Εκκλησία. Η ηγεσία της Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας της Ουκρανίας δηλώνει άμεσα ότι η αναγνώριση των αντικανονικών ομολογιών ως κανονικών από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως είναι το πρώτο βήμα, το οποίο να ακολουθείται από την «ενοποίηση όλων των Εκκλησιών οι οποίες προήλθαν απο το Βάπτισμα του Βλαδιμήρου». Και τι είναι; Μήπως θέλουν και ουνίτες το αυτοκέφαλο; Όχι, θέλουν τους Ορθοδόξους «να επανενταχθούν στους κόλπους της Ρώμης».

Ψεύτικο και αντιεκκλησιαστικό επί της ουσίας είναι το πολιτικό σλόγκαν των οπαδών του αυτοκεφάλου: «Το ανεξάρτητο κράτος πρέπει να έχει και την ανεξάρτητη Εκκλησία». Ακολουθώντας την παρόμοια λογική, οφείλουμε να διαιρέσουμε και τις άλλες ιστορικές κατά τόπους Εκκλησίες: της Αλεξανδρείας, της Αντιοχείας, των Ιεροσολύμων, της Σερβίας κλπ. σε πολλά πολλά τμήματα, αναλόγως με τις χώρες, οι οποίες υπάγονται στις σχετικές δικαιοδοσίες.

Είναι όμως ενδιαφέρον το εξής γεγονός: ουδείς Ουκρανός πολιτικός έχει αντίρρηση να παραμένουν οι ουνίτες ή Ουκρανοί Ρωμαιοκαθολικοί ενωμένοι με τη Ρώμη: διατί όμως η ενότητα της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας με το Πατριαρχείο Μόσχας προκαλεί την τόσο μανιακή αντίδραση;

5. Ποια η επόμενη μέρα σε περίπτωση εκχώρησης αυτοκεφάλου στην Ουκρανία; Θα έχουμε έναν νέο "ψυχρό πόλεμο";

Γνωρίζουμε ότι ήδη επί σειρά ετών δεν υφίσταται η ευχαριστιακή κοινωνία μεταξύ των δύο παλαιφάτων Πατριαρχείων Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, και παρά τις προσπάθειες, που καταβάλλουν το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και οι λοιπές κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες, δεν λύεται αυτό το επώδυνο πρόβλημα. Προσέξτε, λοιπόν, ότι έν προκειμένω μιλάμε για μία και μόνο ενορία στην πρωτεύουσα του Κατάρ Ντόχα, με ενορίτες το πολύ-πολύ τους εκατό πιστούς.

Φουβούμαι καν να σκεφθώ τι θα συμβεί, εάν γίνει πραγματικότητα το σενάριο εκχωρήσεως του αυτοκεφάλου στους Ουκρανούς σχισματικούς. Οφείλουμε να καταλάβουμε ότι θα είναι διαφορετικές οι προεκτάσεις του προβλήματος, το οποίο θα δημιουργηθεί, διότι θα κρίνεται η πορεία όχι μόνο μίας ενορίας, όπως έχουν τα πράγματα στο Κατάρ, αλλά περισσότερων από 12 χιλιάδες ενοριών της Εκκλησίας μας.

Η διαίρεση στους κόλπους της Οικουμενικής Ορθοδοξίας, η οποία θα είναι η αναπόφευκτη συνέπεια αυτής της εσφαλμένης κινήσεως, θα δύναται να αντιπαραβληθεί μόνο με τη διαίρεση μεταξύ της Ανατολής και της Δύσεως το 1054. Θα θάψουμε την ενότητα της Ορθοδοξίας, εάν συμβεί κάτι τέτοιο. Γι' αυτό προσωπικά ούτε θέλω να προσπαθήσω να φαντασθώ με κάποιον τρόπο «ποιά θα είναι η επόμενη ημέρα». Και όμως πιστεύω, ότι η συντονισμένη θέση των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών, την οποία κατ'επανάληψιν εξέφρασαν στο παρελθόν, και στο περαιτέρω θα κρατάει την Οικουμενική Ορθοδοξία μακριά από τη διαίρεση. Αυτή η συντονισμένη θέση αργά ή γρήγορα θα οδηγήσει τους σχισματικούς στους κόλπους της Εκκλησίας. Αυτό πιστεύω και αυτό προσεύχομαι να γίνει.

6. Κλείνοντας θέλω να πείτε δύο λόγια για τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας Αναστάσιο και για το σπουδαίο έργο του, το οποίο επιτελεί κατά τη διάρκεια πολλών ετών.

Γνωρίζω τον Μακαριώτατο επί πολλά χρόνια. Συναντηθήκαμε σε διάφορα διεθνή διορθόδοξα και διαχριστιανικά φόρα, όπου είχα τη δυνατότητα να διαπιστώσω τη σύνεση, το βάθος θεολογικής σκέψεως και το ενδιαφέρον του Προκαθημένου της Εκκλησίας της Αλβανίας για όσα αφορά την πορεία της Εκκλησίας και τη διάδοση του Ευαγγελίου του Χριστού «τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς» (Εφ. 2, 17). Φρονώ ότι χάριν σε αυτά τα προσόντα του διακεκριμένου θεολόγου και ιεραποστόλου ανασυγκροτήθηκε η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, η οποία άντεξε τους απηνείς διωγμούς κατά τον περασμένο αιώνα. Τέτοιους διωγμούς εξησε και η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας, και δι' αυτό είναι ιδιαίτερη η χαρά μας να βλέπουμε την άνθιση της εκκλησιαστικής ζωής στην Αλβανία, η οποία συντελείται με θυσιαστικούς αγώνες του Προκαθημένου, της Ιεραρχίας, του ευαγούς κληρου και του λαού αυτής.